

Sygn. akt V KK 250/19

## POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 29 października 2019 r.,

sprawy **W.H.**

oskarżonego art. 35 ust. 1a ustawy o ochronie zwierząt

z powodu kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

Stowarzyszenie O. z siedzibą w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 29 listopada 2018 r., sygn. akt XVII Ka (...),

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.

z dnia 3 sierpnia 2018 r., sygn. akt II K (...),

### **p o s t a n o w i ł**

**oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną i zwolnić**

**oskarżyciela posiłkowego od kosztów sądowych postępowania**

**kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 sierpnia 2018 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w K.:

1. uznał W.H. za winnego tego, że „w dniu 6 października 2015 r. w K., woj. [...], znęcał się nad hodowanymi przez siebie zwierzętami poprzez stosowanie okrutnych metod w chowie i hodowli w ten sposób, że przetrzymywał zwierzęta w niewłaściwych warunkach bytowania, w klatkach o nadmiernej obsadzie, narażając je tym samym na stres i cierpienie”, tj. przestępstwa z art. 35 ust. 1a

- ustawy o ochronie zwierząt i za to na podstawie tego przepisu w zw. z ust.1 wskazanej ustawy wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
2. na podstawie art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 1 k.k. wykonanie wymierzonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 2 lat próby;
  3. na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do informowania Sądu o przebiegu okresu próby;
  4. na podstawie art. 35 ust. 4 pkt 2 ustawy o ochronie zwierząt orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia działalności związanej z hodowlą zwierząt na okres 5 lat;
  5. na podstawie art. 35 ust. 3 ustawy o ochronie zwierząt orzekł wobec oskarżonego na rzecz Stowarzyszenia „O.” nawiązkę w kwocie 5.000 złotych;
  6. rozstrzygnął o kosztach.

Orzeczenie to zaskarżone zostało w całości apelacjami oskarżonego i jego obrońcy.

Oskarżony zakwestionował poczynione przez Sąd ustalenia faktyczne, zarzucił surowość wyroku i wniósł o uniewinnienie go od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Obrońca zarzucił:

- „1. na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i zamieszczenie w wyroku skazującym nieprecyzyjnego opisu czynu, uniemożliwiającego odtworzenie rzekomo przestępnego działania oskarżonego, a przyjęty przez Sąd opis czynu uniemożliwia ustalenie wypełnienia przez oskarżonego znamion zarzucanego mu przestępstwa, co miało wpływ na treść rozstrzygnięcia;
2. na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 7 k.p.k. i przyznanie przymiotu wiarygodności dowodowi z opinii biegłego K. W. pomimo przypuszczającego charakteru twierdzeń opinii oraz wewnętrznej sprzeczności treści opinii z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie, w szczególności z zeznaniami świadków K.S.M. oraz A.K., a także z dokumentacją kontrolną fermy oskarżonego w zakresie w jakim biegła wskazywała na występowanie u zwierząt stresu oraz cierpienia, co stoi w oczywistej sprzeczności do pozostałego zebranego w sprawie materiału dowodowego, co doprowadziło do

błędne ustalenie wystąpienia stanu narażenia zwierząt na stres i cierpienie, a w konsekwencji realizacji znamion przestępstwa,

3. na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę orzekania polegający na przyjęciu, iż oskarżony działał z zamiarem bezpośrednim znęcania się nad zwierzętami, w sytuacji gdy z wiadomości uzyskanych od świadków K.S.M. oraz A.K., którym Sąd Rejonowy dał wiarę w pełni, a także z postawy oskarżonego wynika, że zbyt duża obsada zwierząt w klatce była wynikiem nie celowego działania oskarżonego a splotu zdarzeń oraz uwarunkowań niezależnych od oskarżonego, a także iż oskarżony zapewniał zaspokojenie innych potrzeb zwierząt takich jak dostęp do pożywienia czy wody oraz dostęp do ochrony weterynaryjnej, co wyklucza przyjęcie działania oskarżonego nakierowanego na znęcanie się nad zwierzętami,

4. na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 167 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. poprzez ich niezastosowanie i ustalenie okoliczności wymagającej wiadomości specjalnej z pominięciem sporządzenia opinii biegłego z zakresu weterynarii i chorób zwierząt w zakresie w jakim Sąd ustalił, iż zapalenie spojówek występujące w hodowli oskarżonego było spowodowane nadmierną obsadą klatek, podczas gdy zapalenie spojówek jest chorobą, która może zostać wywołana chociażby bakterią lub wirusem, a ocena, czy w konkretnym przypadku powodem wystąpienia tego typu schorzenia u hodowanych lisów był stres wymaga wiadomości specjalnych z zakresu chorób zwierzęcych, chorób oczu zwierząt oraz weterynarii, co doprowadziło do dowolnego przyjęcia przez Sąd I instancji, iż zapalenie spojówek zaobserwowane u części hodowanych przez oskarżonego lisów jest wynikiem nadmiernego przepełnienia klatek”.

W następstwie tych zarzutów obrońca wniósł o zmianę wyroku przez uniewinnienie oskarżonego.

Wyrokiem z dnia 29 listopada 2018 r., sygn. akt XVII Ka (...), Sąd Okręgowy w P. zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że uniewinnił oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu i kosztami sądowymi za obie instancje obciążył Skarb Państwa.

Wyrok Sądu odwoławczego zaskarżony został w całości kasacją pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego Stowarzyszenia O. z siedzibą w P..

Skarżący, powołując się na przepisy art. 427 § 1 i 2 w zw. z art. 518, art. 523 § 1 i 3 i art. 526 § 1 k.p.k. zarzucił „rażące naruszenie prawa materialnego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. przepisu art. 35 ust. 1a w zw. z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (dalej: u.o.z.):

- 1) z uwagi na pominięcie przez Sąd II instancji w procesie wykładni znamion czynu z art. 35 ust. 1a u.o.z. definicji ustawowej >>rażącego zaniedbania<< zawartego w art. 4 pkt 11 u.o.z., przejawiającego się, m.in. utrzymywaniem zwierząt w nadmiernej ciasnocie, co w konsekwencji skutkowało uznaniem, iż czynu zabronionego nie popełniono, bowiem zwierzęta w przepełnionych klatkach mogły przyjmować naturalną pozycję ciała (str. 5), podczas gdy prawidłowe posłużenie się ww. definicją powinno doprowadzić Sąd do wniosku, że zwierzęta były przetrzymywane w niewłaściwych warunkach bytowania, w stanie rażącego zaniedbania lub niechlujstwa, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 10 u.o.z., bowiem niemożność przyjmowania naturalnej pozycji ciała jest tylko jednym z przykładów utrzymywania zwierząt w niewłaściwych warunkach bytowania;
- 2) z uwagi na pominięcie przez Sąd II instancji w procesie wykładni znamion czynu z art. 35 ust. 1a u.o.z. uregulowań zawartych w § 29 ust. 3 *Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej*, mimo jego charakteru jako źródła prawa powszechnie obowiązującego, który określa jakie wymiary winny mieć klatki, w których utrzymywane są lisy hodowlane, z którego to przepisu można wywnioskować, kiedy mamy do czynienia z nadmierną ciasnotą (art. 4 pkt 11 u.o.z.) oraz uznanie, że naruszenie rozporządzenia należy rozpatrywać jedynie w kategorii uchybień i ewentualnych naruszeń prawa administracyjnego (str. 7), co w konsekwencji skutkowało uznaniem, iż czynu zabronionego nie popełniono;
- 3) poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że:
  - a) dla wypełnienia znamion przestępstwa znęcania się nad zwierzętami, konieczne jest działanie z zamiarem bezpośrednim, nakierowanym na zadanie zwierzętom

cierpienia i nim skutkującym, które Sąd w przedmiotowej sprawie utożsamia z pogorszeniem komfortu życia zwierząt (str. 5), a skoro pogorszenie takie nie wystąpiło, mimo przepełnienia klatek, to przestępstwa nie popełniono, podczas gdy prawidłowa wykładnia przepisu powinna prowadzić Sąd do wniosku, że wystąpienie cierpienia, w jakiegokolwiek postaci nie stanowi koniecznej przesłanki popełnienia przestępstwa znęcania się nad zwierzętami,

- b) zamiar bezpośredni popełnienia tego przestępstwa wystąpi w przypadku zdarzeń jedynie zależnych od sprawcy, wobec uznania, że oskarżony nie znęcał się nad zwierzętami, mimo ustalenia, że w istocie utrzymywał je w nadmiernej ciasnocie (str. 6), bowiem nie mógł przewidzieć pojawienia się liczniejszych miotów w 2015 r. i nie miał miejsca na dostawienie dodatkowych klatek, nadto w oświadczeniu z dnia 9 października 2015 r. zapewnił, że sytuacja ta ulegnie poprawie około 15 listopada 2015 r. z uwagi na początek uboju, podczas gdy niezależna od oskarżonego okoliczność wystąpienia liczniejszych miotów sama w sobie nie może być okolicznością wyłączającą umyślność utrzymywania zwierząt w nadmiernej ciasnocie, wbrew obowiązującym przepisom, bowiem już samo umieszczenie większej, niż dopuszczalna liczby zwierząt w klatkach jest utrzymywaniem ich w nadmiernej ciasnocie, co zgodnie z przepisem art. 4 pkt 11 u.o.z. wypełnia znamiona przestępstwa znęcania się nad zwierzętami z art. 35 ust. 1a w zw. z art. 6 ust. 2 pkt 10 u.o.z., a więc właściwa wykładnia przepisu powinna prowadzić Sąd do wniosku, że zamiar odnosi się do samej czynności sprawczej”.

Powołując się na przytoczone zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k.

Na wstępie należy przypomnieć, że kasacja stanowi sformalizowany, nadzwyczajny środek zaskarżenia, służący od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończące postępowanie. Przedmiotem zarzutów kasacyjnych mogą być powody wymienione w art. 439 § 1 k.p.k. albo inna rażąca obraza prawa,

która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Oznacza to, że w kasacji nie można podnosić wprost zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych oraz rażącej niewspółmierności kary. Przypomnieć również trzeba, że zgodnie z art. 536 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym – tylko w wypadkach określonych w art. 435, 439 i 455 k.p.k. Zważywszy, że w niniejszej sprawie nie zaktualizował się żaden wypadek nakazujący rozpoznanie kasacji poza granicami zaskarżenia i podniesionymi zarzutami, przedmiotem rozważań mogą być wyłącznie zarzuty kasacyjne kwestionujące prawidłowość dokonanej przez Sąd odwoławczy wykładni prawa, a więc zarzuty obrazy prawa materialnego. Obraza prawa materialnego może polegać na błędnej wykładni zastosowanego przepisu, zastosowaniu nieodpowiedniego przepisu, a także na niezastosowaniu określonego przepisu w sytuacji, gdy jego zastosowanie jest obowiązkowe. Co istotne, obraza prawa materialnego może stanowić podstawę zarzutu jedynie wtedy, gdy ma ona charakter samoistny. Konsekwentnie przyjmuje się przecież w orzecznictwie, że naruszenie prawa materialnego polega na jego wadliwym zastosowaniu czy niezastosowaniu w orzeczeniu, które oparte jest na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. Nie można więc mówić o obrazie prawa materialnego w sytuacji, gdy wadliwość orzeczenia w tym zakresie jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych przyjętych za jego podstawę lub naruszenia przepisów procesowych.

Przenosząc powyższe uwagi na grunt rozważanej sprawy stwierdzić trzeba, że kasacja jest oczywiście bezzasadna, bowiem kwestia ewentualnej obrazy prawa materialnego nie może mieć znaczenia dla oceny trafności kontrolowanego orzeczenia, ponieważ to nie błąd co do prawa materialnego był powodem uniewinnienia oskarżonego. Już na stronie 2 uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy stwierdza, że „w sprawie zaistniały niedające się usunąć wątpliwości w rozumieniu przepisu art. 5 § 2 k.p.k., co do istnienia u oskarżonego zamiaru popełnienia zarzucanego mu przestępstwa, a których to wątpliwości przeprowadzone postępowanie dowodowe nie było w stanie rozstrzygnąć”. W dalszych wywodach Sąd wskazuje, że zarzucane oskarżonemu przestępstwo może być popełnione jedynie umyślnie i to wyłącznie z zamiarem bezpośrednim.

Stwierdza też, że znęcaniem w rozumieniu art. 35 ust. 1a ustawy o ochronie zwierząt „będzie każde zachowanie danej osoby (...), które jednak musi być objęte zamiarem bezpośrednim sprawcy – zamiar odnosi się więc do samej czynności sprawczej, a nie do spowodowania cierpień lub bólu” (warto zauważyć, że przytoczone stanowisko jest zgodne z poglądem wyrażonym w pkt 3 a) kasacji). Analizując w dalszej części uzasadnienia okoliczności faktyczne sprawy, zwłaszcza w kontekście tego, że zgodnie z opisem zarzucanego czynu, oskarżony miał działać w ciągu jednego dnia – 6 października 2015 r. – Sąd odwoławczy doszedł do przekonania, że oskarżonego należy uniewinnić. „Przy respektowaniu zasady domniemania niewinności i nakazu rozstrzygania niedających się usunąć wątpliwości na korzyść oskarżonego orzeczenie inne niż uniewinniające, nie mogło zapaść w niniejszej sprawie tylko po ustaleniu zobiektywizowanego materiału dowodowego przesądzającego o zamiarze oskarżonego, którego jednak w sprawie było brak. Ocena rezultatów postępowania dowodowego, skorygowana przez Sąd odwoławczy, nie dała ku temu podstaw (...)” (str. 7- 8 uzasadnienia). Z wywodów tych zatem wynika, że po ponownej ocenie zgromadzonego materiału dowodowego Sąd nie był w stanie ustalić, że zachowaniu oskarżonego towarzyszył bezpośredni zamiar znęcania się nad zwierzętami, co pociągnęło za sobą konieczność zastosowania reguły in dubio pro reo. Zarzuty kasacyjne, ograniczające się do kwestii wykładniczych związanych ze znamionami zarzucanego oskarżonemu czynu zabronionego, nie pozwalają na skontrolowanie trafności stanowiska Sądu odwoławczego. Kasacja nie zawiera bowiem jakichkolwiek zarzutów podnoszących obrazę prawa procesowego w kontekście oceny dowodów (art. 7 k.p.k.) i stosowania reguły z art. 5 2 k.p.k., prowadzących w konsekwencji do ustaleń faktycznych związanych z zamiarem towarzyszącym zachowaniu oskarżonego.

Kierując się powyższym należało orzec, jak w dyspozytywnej części postanowienia.

as